

Skaidrojums par Ministru kabineta noteikumu projektiem "Grozījumi Ministru kabineta 2012.gada 18.decembra noteikumos Nr.935 "Noteikumi par koku ciršanu mežā "" un "Grozījumi Ministru kabineta 2012. gada 2.maija noteikumos Nr. 308 "Meža atjaunošanas, meža ieaudzēšanas un plantāciju meža noteikumi ""

1.	Kāpēc noteikumi vajadzīgi?	Salīdzinot ar citām Eiropas mežu lielvalstīm, Latvija ir vienīgā, kas nav modernizējusi mežu apsaimniekošanas normatīvos aktus, tādējādi zaudējot konkurētspēju. Mežu struktūras ziņā Latvijai līdzīgās valstīs prasības ir krietni samērīgākas un gudrākas. Piemēram, Somijā un Zviedrijā diametra ierobežojumi nav noteikti, savukārt Igaunijā ir krietni zemāki. Taču tas šajās valstīs nav pasliktinājis vides kvalitāti un meža nozares ilgtspējību. Ar normatīvo aktu grozījumiem valsts vēlas veicināt daudzpusīgāku mežu apsaimniekošanu un iedrošināt mežu īpašniekus rūpēties par saviem mežu īpašumiem aktīvāk, nekā tas tiek šobrīd darīts. Rezultātā palielināsies meža atjaunošanas apjomi ar kvalitatīvu un selekcionētu Latvijas meža koku sugu stādāmo materiālu (galvenokārt priede, egle, bērzs). Tādā veidā no platības vienības iegūs vairāk koksnes īsākā laika periodā. Tas daļēji kompensēs kokrūpniecībai pieejamās koksnes un oglekļa uzkrājuma ilgtermiņa samazināšanos aizsargātos mežos, kurus uztur bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai. Rezultātā palielināsies arī mežaudžu noturība pret klimata izmaiņu izraisītiem vides riskiem (vētrām, slimībām, kukaiņiem, plūdiem). Mūsdienu kokapstrādei piemērota un kvalitatīva koksnes izejmateriāla apjoma pieaugums.																																																								
2.	Ko noteikumu projekti nosaka	1) Tiek mainītas galvenās cirtes caurmēra skaitliskās vērtības: <table><tr><th rowspan="2"></th><th>Koku suga</th><th rowspan="2"></th><th colspan="5">Bonitāte</th></tr><tr><th></th><th>Ia</th><th>I</th><th>II</th><th>III</th><th>IV un zemāka</th></tr><tr><td rowspan="2">1.</td><td rowspan="2">Priede</td><td>Igaunija</td><td>28</td><td>28</td><td>28</td><td>28</td><td>28</td></tr><tr><td>Latvija</td><td>39/30</td><td>35/30</td><td>31/30</td><td>27/30</td><td>30</td></tr><tr><td rowspan="2">2.</td><td rowspan="2">Egle</td><td>Igaunija</td><td>26</td><td>26</td><td>26</td><td>26</td><td>26</td></tr><tr><td>Latvija</td><td>31/26</td><td>29/26</td><td>29/26</td><td>27/26</td><td>26</td></tr><tr><td rowspan="2">3.</td><td rowspan="2">Bērzs</td><td>Igaunija</td><td>26</td><td>26</td><td>24</td><td>22</td><td>18</td></tr><tr><td>Latvija</td><td>31/25</td><td>27/25</td><td>25/25</td><td>22/25</td><td>25</td></tr></table> Jau kopš 2000.gada Latvijā kokus galvenajā jeb atjaunošanas cirtē cērt tad, kad koki ir sasnieguši galvenās cirtes vecumu vai caurmēru. Šie grozījumi neparedz jaunu galvenās cirtes kritēriju ieviešanu, bet gan caurmēru skaitlisko vērtību noteikšanu līdzīgi kā Igaunijā, tuvinot Latvijas meža		Koku suga		Bonitāte						Ia	I	II	III	IV un zemāka	1.	Priede	Igaunija	28	28	28	28	28	Latvija	39/30	35/30	31/30	27/30	30	2.	Egle	Igaunija	26	26	26	26	26	Latvija	31/26	29/26	29/26	27/26	26	3.	Bērzs	Igaunija	26	26	24	22	18	Latvija	31/25	27/25	25/25	22/25	25
	Koku suga			Bonitāte																																																						
			Ia	I	II	III	IV un zemāka																																																			
1.	Priede	Igaunija	28	28	28	28	28																																																			
		Latvija	39/30	35/30	31/30	27/30	30																																																			
2.	Egle	Igaunija	26	26	26	26	26																																																			
		Latvija	31/26	29/26	29/26	27/26	26																																																			
3.	Bērzs	Igaunija	26	26	24	22	18																																																			
		Latvija	31/25	27/25	25/25	22/25	25																																																			

		apsaimniekošanas nosacījumus konkurentiem Ziemeļvalstīs. - Tiek paredzēts, ka galvenās cirtes caurmērs visām vienas sugas mežaudzēm tiek noteikts vienāds (iepriekš tika dalīts pēc auglības), kas nozīmē apsaimniekošanas un pārraudzīšanas nosacījumu vienkāršošanu un korupcijas risku mazināšanu. - Ne visām mežaudzēm galvenās cirtes caurmēru ir paredzēts samazināt - dažām mežaudzēm caurmēra skaitliskās vērtības paredzēts samazināt, atsevišķām audžu kategorijām palielināt. Iepriekš bērzam bija bonitātes, kurās galveno cirti varēja veikt, ja caurmērs bija no 22 līdz 31 cm, jaunajos noteikumos paredzēti 25 cm. Priedi varēja cirst no 27 līdz 39 cm. Tagad paredzēti 30 cm. Tātad noteiktos meža tipos kokiem būs jāļauj augt ilgāk. 2) Tiek noteikta prasība pēc galvenās cirtes pēc caurmēra mežaudzi atjaunot ar selekcionētu triju kalendāra gadu laikā pēc cirtes gada ar selekcionētiem kategorijas "uzlabots" un "pārāks" stādiem. - Grozījumi veicinātu ražīgāku, noturīgāku, tādējādi, vairāk CO₂ piesaistošu audžu veidošanu, jo paredzēts ieviest nosacījumu, ka platības, kurās veikta ciršana pēc caurmēra, jāatjauno izmantojot augstvērtīgu stādāmo materiālu (pašlaik īpašnieks var gaidīt arī lai platībā sasējās apkārtējo koku sēklas, kas nozīmē vairāk lapukoku- apšu, baltalkšņu, samazinās vērtīgākās skuju koku audzes). Zinātniskos pētījumos secināts, ka mežaudzēs, kas atjaunotas ar selekcionētu stādāmo materiālu, neatkarīgi no meža tipa, valdaudzes koku krāja ir vidēji par 26 % lielāka.
3.	Kādi būs meža īpašnieku ieguvumi	Vienkāršojot caurmēru kokiem par dažiem centimetriem, palielinās cirsmu apjoms, starp ko izvēlēties un nocirst to, kas tajā brīdī ir saimnieciski izdevīgāk un arī videi saudzīgāk. Labāk nekā iepriekš tiks ļauts meža īpašniekiem nodarboties ar mežsaimniecību atbilstoši saviem mērķiem. Nosakot visām vienas sugas mežaudzēm vienādu galvenās cirtes caurmēru, tiks vienkāršoti apsaimniekošanas un administrēšanas nosacījumi.
4.	Kāda būs ietekme uz nākotnes mežu kvalitāti	Jaunie noteikumi paredz stingrākus nosacījumus meža atjaunošanā, uzlabojot meža kvalitāti un tā ilgtermiņa vērtību. Cērtot kokus pēc caurmēra, meža īpašnieku pienākums būs to atjaunot ar kvalitatīvu stādāmo materiālu. Šobrīd iespējams gaidīt, kad koki iesējas paši. Lai gan īpašniekam tas izmaksās daudz dārgāk, tomēr koku stādīšana nodrošinās optimālu augšanas telpu katram kokam, tam pietiks saules gaismas un barības vielu, lai varētu pilnībā realizēt savu augšanas potenciālu (ģenētiski noteikto) gan garumā, gan resnumā. Starptautiski pētījumi Eiropā pierāda, ka kopš 1930 gada Eiropā ir nepārtraukti pieauguši dažādu riska faktoru (vētras, uguns, kaitēkļi, slimības) nodarītie bojājumi Eiropas mežos un tie visdrīzāk turpinās pieaugt un tie ir saistīti ar klimata izmaiņām.

		Šie grozījumi veicinās izveidot nākotnes mežaudzes, kas atjaunotas ar ģenētiski augstākas kvalitātes stādiem un veidos noturīgas nākotnes mežaudzes.
5.	Ietekme uz skuju koku mežu īpatsvaru	Noteikumu projekti paredz, ka, nocērtot pēc caurmēra, meža atjaunošanu veic, izmantojot augstvērtīgu stādāmo materiālu. Pasaulē pieprasījums pēc skujkoku produktiem ir ievērojami lielāks. 70% Eiropas un Latvijas kokapstrādes uzņēmumu ir orientēti uz skujkoku apstrādi. Tāpēc, lai gan īstermiņā meža īpašniekam ir izdevīgi audzēt lapu koku mežus, no valsts viedokļa ilgtermiņa attīstībai ir svarīgi stimulēt atjaunošanu ar skuju kokiem. Tādēļ grozījumi, dodot plašākas iespējas, uzliek meža īpašniekam arī lielāku atbildību atjaunot mežaudzes ar kvalitatīviem skuju koku vai bērza stādiem.
6.	Cik lielas platības tas skars.	Aptuveni 50 % mežu pieder valstij, kur ciršanas apjomu aprēķinu izejas datu galvenais kritērijs ir mežaudžu vecums. Pārējie 50 % mežu pieder privātpersonām, pašvaldībām, baznīcām. Patlaban galvenā cirtē pēc caurmēra cērt 10 % no kopējā galvenās cirtes apjoma. Tā kā tas attiecas tikai uz pusi no Latvijas mežiem, tad tie ir 5 %. Apjoms, kurš kļūs pieejams ir ap 80 tūkst ha, bet dati par to cik ir pieejams un cik gada laikā nocērt galvenā cirtē pēc caurmēra, parāda to, ka galvenā cirtē pēc caurmēra gada laikā nocērt tikai ap 2 % no pieejamā. Lai arī caurmēra skaitlisko vērtību samazinājums paplašinās meža teritorijas, kurās būs potenciāli iespējama galvenā cirte, tomēr izvirzot pastiprinātas prasības meža atjaunošanai, t.i., stādot augstvērtīgus selekcionētus stādus, kas ir finansiāli dārgi, netiek prognozēts, ka mežizstrādes apjoms būtiski palielināsies. Aprēķini balstās uz līdzšinējo ciršanas intensitāti, līdzšinējo reakciju uz normatīvo aktu izmaiņām un meža apsaimniekošanas prakses dinamikas analīzi, izvērtējot līdzšinējās koku ciršanas tendences (īkgadējie ciršanas apjomi pret galvenās cirtes parametrus sasniegušo audžu apjomiem), kā arī ievērtētas paredzētās meža atjaunošanas prasības.
7.	Par cik palielināsies ciršanas apjomi	Pēc VMD datiem: Pēdējos 5 gados pēc Valsts meža dienesta (VMD) datiem galvenā cirte pēc caurmēra valsts mežos vidēji gadā veikta 30 ha gadā, bet pārējos mežos - vidēji 4000 ha gadā. Pēc VMD datiem vidēji gadā (2014-2018.gads) galvenā cirte pēc caurmēra privātajos mežos cērt ap 4000 ha, tas ir 9 % no galvenās cirtes platības, vai 13 % no kopējās kailcirtes (atjaunošanas cirtes) platības vai 4 % no kopējās platības, kurā tiek veikta koku ciršana. Galvenās cirtes caurmēra pašreizējos parametrus sasniegušo audžu platība ir 205200 ha (nav iekļautas mežaudzes, kas sasniegušas galvenās cirtes vecumu). Tas noteikts pēc mežaudžu vecumstruktūras, bonitāšu īpatsvara un augšanas gaitas. Nav iespējams precīzi pateikt cik ha atbilst galvenās cirtes caurmēra kritērijiem, jo katras mežaudzes atbilstību galvenās cirtes caurmēra kritērijiem nosaka pēc MK noteikumos noteiktas metodikas. Aprēķināts, ka galvenās cirtes caurmēram atbilst viena desmitgade pirms cirtmeta un daļa no vēl otras desmitgades 1a bonitātes mežaudzēm. Ja no tā nocērt 4000 ha gadā, tas ir 1,94 % no caurmēra cirtei pieejamā apjoma.

		Galvenās cirtes parametrus sasniegušo audžu platība ierosināto normatīvo aktu izmaiņu gadījumā, pieaugtu par 82,1 tūkst. ha. Pēc grozījumiem pieejams būs 287300 ha. (205200 + 82100). Ja ciršanas intensitāte saglabājas tāda pati kā šobrīd, t.i, 1,94 % no pieejamā cirtē pēc caurmēra, tad gada laikā nocirtīs 5600 ha. Tas ir 4000 ha, ko jau cērt šobrīd, plus aptuveni 1600 ha. Privātajos un pašvaldību mežos ciršanai galvenā cirtē (pēc vecuma) pieejamās platības raksturo šādi dati (pēc Meža valsts reģistra datiem) (bez baltalkšņa, jo baltalksnim nenosaka ne galvenās cirtes vecumu, ne caurmēru). <table><tr><td></td><td>Nocērt gadā ha</td><td>% no pieejamā ha</td><td>Gada laikā pieejams ha</td><td>Gada laikā pienāk klāt</td></tr><tr><td>Priede</td><td>5 362</td><td>9,2</td><td>58 285</td><td>3876</td></tr><tr><td>Egle</td><td>3 049</td><td>7,9</td><td>38 542</td><td>944</td></tr><tr><td>Bērzs</td><td>8 556</td><td>8,6</td><td>99 976</td><td>8052</td></tr></table> Tas parāda to, ka ciršanai pēc vecuma, ir pieejams apmēram desmit reizes vairāk, nekā gada laikā nocērt. Dati parāda arī to, ka ciršanai ir pieejamas visu Latvijai raksturīgo koku sugu mežaudzes.		Nocērt gadā ha	% no pieejamā ha	Gada laikā pieejams ha	Gada laikā pienāk klāt	Priede	5 362	9,2	58 285	3876	Egle	3 049	7,9	38 542	944	Bērzs	8 556	8,6	99 976	8052
	Nocērt gadā ha	% no pieejamā ha	Gada laikā pieejams ha	Gada laikā pienāk klāt																		
Priede	5 362	9,2	58 285	3876																		
Egle	3 049	7,9	38 542	944																		
Bērzs	8 556	8,6	99 976	8052																		
8.	Vai tas ietekmēs koku ciršanu valsts mežos	Koku ciršanas maksimāli pieļaujamo apjomu valsts mežos nosaka Meža likuma 45.panta pirmā daļa un Ministru kabineta 2015. gada 16. novembra rīkojums Nr. 718 “Par koku ciršanas maksimāli pieļaujamo apjomu 2016.-2020. gadam”. Koku ciršanas maksimālā apjoma aprēķināšanas kārtību nosaka Meža un saistīto nozaru attīstības pamatnostādnes 2015.-2020.gadam, 4.2. nodaļa Maksimāli pieļaujamo koku ciršanas apjomu noteikšanas pamatprincipi. Valsts meža dienests aprēķinus veic, pielietojot VMD līdz šim vēsturiski izmantotos galvenās cirtes ciršanas apjomu aprēķinu vienādojumus, kuri pamatojas uz mežaudžu vecumu, ievērojot pieaugušo un pāraugušo audžu platības. Arī nākamajam periodam (2021-2025) VMD ir aprēķinājis koku ciršanas maksimāli pieļaujamo apjomu un MK rīkojuma projekts ir izstrādāts un izsludināts VSS (2019.gada 21.novembrī protokols Nr. 44, 16& VSS-1147). Meža likuma 45.pants nosaka, ka koku ciršanas maksimālo apjomu hektāros un kubikmetros sadalījumā pa valdošajām koku sugām, ko atļauts nocirst galvenajā cirtē piecos gados, valsts mežiem aprēķina Valsts meža dienests un apstiprina Ministru kabinets. Tāpēc arī pēc 2025.gada Valsts meža dienestam būs jāaprēķina un Ministru kabinetam būs jāapstiprina maksimāli pieļaujamie koku ciršanas apjomi. Pēdējos 5 gados pēc Valsts meža dienesta (VMD) datiem galvenā cirtē pēc caurmēra valsts mežos vidēji gadā veikta 37,5 ha gadā, bet pārējos mežos - vidēji 3996,6 ha gadā. Nav pamata uzskatīt, ka galvenās cirtes caurmēra izmaiņa par dažiem centimetriem varētu būt par pamatu mainīt stratēģiju un turpmāk ciršanai izvēlēties cirsmas pēc caurmēra nevis pēc vecuma. Turklāt cirsmu sagatavošanai cirsmas pēc caurmēra ir vairākkārt sarežģītāka un darbietilpīgāka nekā cirsmas pēc vecuma.																				
9.	Vai tas ietekmēs aizsargājamās	Ar dažādiem ierobežojumiem no kopējās mežu platības Latvijā ir aizsargāti 28,2 % mežu. Mežos atrodas 683 īpaši aizsargājamās dabas teritorijas. Daļa no šīm teritorijām ir iekļautas vienotajā Eiropas nozīmes aizsargājamo																				

	teritorijas	teritoriju tīklā “Natura 2000”. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos, kas ir ap 15 % no kopējās meža platības, galvenā cirtē pēc caurmēra nav atļauta. Tur kokus galvenā cirtē (ja tā atļauta) cērt, kad koki sasnieguši galvenās cirtes vecumu.						
10.	Vai tiks cirsti jauni kociņi	Netiks cirsti jauni kociņi. Visas koku sugas jauno, samazināto atļautās ciršanas caurmēru sasniegs ne ātrāk kā pēc 60 gadu vecuma. Savukārt jaunaudžu platība korelē ar ciršanas apjomu, jo izcirtumi jāatjauno 3 līdz 5 gadu laikā. Esošajos mežos izmaiņu ietekmē galvenās cirtes caurmēru vidēji sasniegs šādos vecumos:						
		suga	bonitāte	Vecums, kādā sasniegs caurmēru	Galvenās cirtes vecums			
		Priede	1a	74	101			
		Priede	1	84	101			
		Priede	2; 3	88	101			
		Egle	1a	63	81			
		Egle	1	71	81			
		Egle	2; 3	73	81			
		Bērzs	1a	60	71			
		Bērzs	1	64	71			
		Bērzs	2; 3	64	71			
11.	Par ietekmi uz meža biotopiem , bioloģisko daudzveidību	Zinātnieki veica papildus izvērtējumu par mežaudzes struktūras izmaiņām, lielu dimensiju koku pieejamības izmaiņām, lielāku dimensiju mirušās koksnes izmaiņām, meža fragmentāciju. Izvērtējums apliecina, ka ar grozījumiem netiek radīti draudi meža biotopiem un bioloģiskajai daudzveidībai. Ar šo izvērtējumu vairākās sanāksmēs iepazīstināti VARAM speciālisti un nevalstisko organizāciju pārstāvji. Biotopu aizsardzībai meža zemēs tiek veidoti mikroliegumi. Mikroliegumu platība ik gadus pieaug.						
			2001	2005	2010	2013	2016	2017
		Mikroliegumi, ha	16	25295	38235	39784	43569	44008
		Buferzonas ap mikroliegumiem, ha	0	26196	36712	39295	44319	49714
		Papildus tam, noteikumu projektiem nav ietekmes uz īpaši aizsargājamām dabas teritorijām. Ar noteikumu projektiem netiek plānots samazināt saglabājamās bioloģiski nozīmīgos meža struktūras elementus, bet gan palielināt. Ir paredzēts, ka platībās kurās veic galveno cirti pēc caurmēra, tiek atstāti vairāk ekoloģiskie koki, nekā tas ir pašlaik. Ņemot vērā, ka nav pabeigts Dabas aizsardzības pārvaldes īstenotais Eiropas Savienības nozīmes biotopu kartēšanas projekts, ZM ierosinājusi noteikumu projektu spēkā stāšanās laiku noteikt 2021. gada 1.jūliju. Latvijas mežu bioloģisko daudzveidību ir veidojusi un uztur tradicionālā Latvijas mežsaimniecība – mazo atjaunošanas ciršu sistēma ar relatīvi garu cirtes aprites periodu, mijiedarbībā ar cilvēka maz ietekmētu meža teritoriju						

		tīklu. kuros nenotiek un nenotiks koku ciršana pēc caurmēra.
12.	Ietekme uz vecu koku īpatsvaru	Grozījumu ietekmē palielināsies veco koku skaits, kas uztur un nodrošina bioloģisko daudzveidību. Turklāt minimālais ekoloģisko un sauso koku skaits, kas jāatstāj vienā hektārā zemes, tiks palielināts no 5 uz 8 ekoloģiskiem kokiem un no 4 uz 10 sausiem kokiem.
13.	Par grozījumu ietekmi uz CO ₂ piesaisti	Šie grozījumi atbalsta ilgtermiņa risinājumu Latvijas lielajam izaicinājumam Klimata mērķu sasniegšanai, it īpaši periodā 2030 - 2050 gadam, kad ir jāsamazina kopējās emisijas ES par 85% pret 1990. gadu. Šo grozījumu rezultātā izveidotās ražīgās jaunaudzēs laika posmā starp 2030. un 2050. gadu būs sasniegušas augstu ikgadējo CO₂ piesaisti. Grozījumi palīdzēs sasniegt klimata politikas mērķus. Mežā būs jāstāda ļoti kvalitatīvi stādi, un šādi atjaunots mežs piesaistīs pat par 20 % vairāk CO₂ nekā dabīgi atjaunojies mežs. Ir skaidrs, ka jaunie meži nākotnē piesaistīs vēl vairāk CO₂. Ministrija aicina LVMI Silava zinātniekus sagatavot pētījumu, lai sagatavotu papildus izvērtējumu par piedāvāto galvenās cirtes caurmēra un atjaunošanas nosacījumu izmaiņu ietekmi uz siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisijām un oglekļa dioksīda piesaisti. Atbilstoši aprēķiniem sākotnēji mērķtiecīgi apsaimniekotajās audzēs SEG emisija būs lielāka, bet ilgtermiņā tā būs mazāka nekā ar līdzšinējo apsaimniekošanas praksi. Neizdarot grozījumus noteikumos un samazinoties mežizstrādes intensitātei, palielinātos oglekļa uzkrājums dzīvajā biomasā īstermiņā, tomēr ilgtermiņā šāds risinājums radītu lielākas SEG emisijas no koksnes atmiruma un to ekonomiskais potenciāls tiktu zaudēts. Latvijā gandrīz viena trešdaļa meža ir pārsniegusi galvenās cirtes vecumu un atbilst reģeneratīvas mežizstrādes kritēriju sliekšņa vērtībām. Šādu mežu spēja uzkrāt oglekli ir mazāka nekā jauniem un vēl neizaugušiem mežiem. Noteikumu projektiem var būt nozīmīga ietekme CO₂ piesaistes palielināšanā, kas tiks panākta, nevis ieguldot valsts līdzekļus, bet dodot iespēju meža īpašniekam saimniekot efektīvāk.
14.	Par VARAM iebildumu papildināt noteikumu projektu par koku ciršanas aizliegumu visos mežos dzīvnieku vairošanās sezonā no 1. aprīļa līdz 30. jūnijam	Attiecībā par priekšlikumu, papildināt noteikumu projektu par koku ciršanas aizliegumu visos mežos dzīvnieku vairošanās sezonā no 1. aprīļa līdz 30. jūnijam, ministrija iepazīnās EK izvērtējumu par Putnu direktīvas 5.pantu. Izvērtējumā sniegta vispārēja interpretācija, ka ciršanas darbības komerciālos mežos putnu ligzdošanas sezonā nav apzināti traucējumi, kā minēts Putnu direktīvas 5. pantā. Grozījumu ietekmi uz putnu ligzdošanu vērtēja arī LLU profesors Dagnis Dubrovskis. Putnu ligzdošanas 3 mēnešos saimnieciskā darbība tiek veikta 25 % no gada griezumā īstenotās. Pieņemot, ka galvenā cirtē gada griezumā tiek nocirsts mežs 1.4 % no kopējās meža platības, šajos mēnešos tiek ietekmēti 0.35 % no kopējās meža platības. Mežsaimniecībā un mežizstrādē nodarbināti 15 tk. cilvēku. Pārtraucot mežizstrādi jāparedz sociālās garantijas strādājošajiem. VARAM iebildumi ir izvērtēti, iesaistot mežzinātniekus, veicot papildus pētījumus, kā arī iesaistot meža nozares ekspertus. Saņemts arī EK izvērtējums par Putnu direktīvas 5.pantu. Iepriekš minētais liecina, ka ZM

		piedāvātie kompromisi ir zinātniski izvērtēti.
15.	Kompromisi.	Noteikumu projektos ietverti vairāki kompromisa risinājumi: • Ekoloģisko un sauso koku atstāšana cirsmā ja cērt pēc caurmēra – minimālais skaits palielināts no 5 uz 8 ekoloģiskiem kokiem/ha un no 4 uz 10 sausiem kokiem/ha; • cirsmu pēc caurmēra var cirst ne ātrāk kā 3 gadus pēc pēdējās kopšanas cirtes; • izslēgti nosacījumi par koku ciršanu galvenajā cirtē priežu mežaudzēs Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes ierobežotas saimnieciskās darbības joslā, jo saskaņošanas procesā tika saņemti vairāki priekšlikumi, kas prasa papildus izvērtēšanu. Ministru kabineta noteikumu grozījumi neattiecas uz īpaši aizsargājamām dabas teritorijām un mikroliegumiem; • Valsts mežos šie grozījumi neietekmēs ikgadējo koku ciršanas apjomu, jo to nosaka cits normatīvais akts – MK rīkojums par koku ciršanas maksimāli pieļaujamo apjomu, kuru apstiprina katriem 5 gadiem (pašlaik spēkā: 2016 – 2020); • Ņemot vērā, ka nav pabeigts Dabas aizsardzības pārvaldes īstenotais Eiropas Savienības nozīmes biotopu kartēšanas projekts, noteikumu projektu spēkā stāšanās laiku paredzēts noteikt 2021.gada 1.jūliju. • Lai novērstu bažas par turpmāko periodu, sagatavots un Valsts sekretāru sanāksmē izsludināts Ministru kabineta rīkojuma projekts „Par koku ciršanas maksimāli pieļaujamo apjomu 2021.-2025.gadam”.
16.	Ietekme uz meža vērtību, ekonomiskie ieguvumi	Meža nozare Latvijā tradicionāli ir viena no nozīmīgākajām tautsaimniecības nozarēm. Šobrīd meža nozare ir viens no galvenajiem valsts ekonomikas stūrakmeņiem. Mežsaimniecības, kokapstrādes un mēbeļu ražošanas daļa iekšzemes kopproduktā 2018. gadā veidoja 5,1 %, savukārt eksporta apjoms sasniedza 2,6 miljardus eiro – 21 % no valsts kopēja eksporta apjoma. Meža nozare ir nozīmīgākā Latvijas tautsaimniecības nozare ar pozitīvu importa un eksporta bilanci. Aizvien palielinās arī apstrādātās koksnes produkcijas īpatsvars meža nozares eksportā. 2017. gadā eksportēts par 14,4 % vairāk apstrādātās koksnes produkcijas nekā 2016. gadā. Īstenota virkne pasākumu, lai veicinātu jaunu produktu vai uzņēmumu attīstību. Ievērojami ir palielinājusies meža nozares produkcijas pievienotā vērtība, 2017. gadā sasniedzot 1,11 miljardus eiro. Atbilstoši Latvijas Lauksaimniecības universitātes pētījumiem par galvenās cirtes parametru noteikšanu, mainot galvenās cirtes caurmēru, ja notiek mērķtiecīga meža atjaunošana ar saimnieciski vērtīgāku meža reproduktīvo materiālu, meža kapitālvērtību iespējams palielināt par 440 miljoniem <i>euro</i>. Šādas izmaiņas ikgadējo tīro ienākumu gūšanas potenciālu var palielināt par 12 miljoniem <i>euro</i>. Tas nozīmē atbalstu latviskai un tradīcijām bagātai tautsaimniecības nozarei un papildus nodokļu ieņēmumus valstij, ko ieguldīt, piemēram, zinātnē un izglītībā. Latvijas mežu audzēs, kuras sasniegušas galvenās cirtes ciršanas vecumu vai ciršanas caurmēru, kopumā ir uzkrāti vairāk nekā 200 milj. m³ koksnes, kas naudas izteiksmē ir 4,79 miljardi eiro. Pēc mirušas koksnes daudzuma uz vienu meža hektāru Latvija atrodas trešajā vietā visā Eiropas Savienībā. Vairāk par Latviju mirušās koksnes apjomi ir Francijā un Slovākijā, kurai

		mūsu valsti izdevās šajā parametrā «pārspēt», tikai pateicoties tam, ka pēc 2004. gada lielās vētras postījumiem tā piekrita dabas draugu aicinājumam aizsargājamās dabas teritorijās vētrā cietušo koksni atstāt sapūšanai, kā rezultātā Slovēnijai tas vēlāk izvērtās cīņā ar mizgraužu savairošanos. Šobrīd Latvija nav neviena pagasta, kur nevarētu atrast kādu mazāku vai lielāku koksnes pārstrādes uzņēmumu. Bieži vien tie ir apkārtnē nozīmīgākie darba devēji un vietējas ekonomikas un iedzīvotāju galvenais balsts.
17.	Par ietekmi uz vidi novērtējumu.	Grozījumi izstrādāti, lai izpildītu Saeimas lēmumā ietvertu uzdevumu, kā arī sasniegtu Meža un saistīto nozaru attīstības pamatnostādņu 2015.–2020. gadam politikas mērķa „1. Latvijas mežu apsaimniekošana ir ilgtspējīga un starptautiski atzīta” plānoto darbības rezultātu „1.1.1.1. Atbalstīta un īstenota meža vērtības palielināšana, tai skaitā nodrošināta meža apsaimniekošanas CO₂ piesaistes mērķa izpilde”. Pamatnostādņu mērķi sakrīt ar noteikumu projektu mērķiem un ieguvumiem. Tāpēc noteikumu projektos, ar kuriem tiek īstenots politikas plānošanas dokumentā par stratēģisko ietekmi uz vidi noteiktais, nav nepieciešams ietvert atsevišķu stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu. <u>Noteikumu projektos ietvertu normu mērķis ir:</u> ▪ celt nākotnes mežu kvalitāti un ražību; ▪ veicināt daudzpusīgāku mežu apsaimniekošanu un iedrošināt mežu īpašniekus rūpēties par saviem mežu īpašumiem aktīvāk, nekā tas tiek šobrīd darīts, apsaimniekot mežu atbilstoši saviem mērķiem, palielināt meža atjaunošanas apjomu ar kvalitatīvu un selekcionētu Latvijas meža koku sugu stādāmo materiālu (galvenokārt priede, egļe, bērzs); ▪ palielināt mežaudžu kvalitāti un nomaiņīt mežaudzes, kas jau sasniegušas savu augšanas potenciālu, vai sākušas zaudēt savu vērtību; ▪ pielīdzināt mērķa caurmērus, no kuriem atļauta meža atjaunošanas cirte, kaimiņvalstīm, lai nodrošinātu Latvijas meža nozares konkurētspēju; Radīt mūsdienu kokapstrādei piemērota un kvalitatīva koksnes izejmateriāla apjoma pieaugums ▪ noteikumu projektos paredz, ka, nocērtot pēc caurmēra, meža atjaunošanu veic, izmantojot augstvērtīgu stādāmo materiālu. Pasaulē pieprasījums pēc skujkoku produktiem ir ievērojami lielāks. 70% Eiropas un Latvijas kokapstrādes uzņēmumu ir orientēti uz skujkoku apstrādi. Tāpēc, lai gan īstermiņā meža īpašniekam ir izdevīgi audzēt lapu koku mežus, no valsts viedokļa ilgtermiņa attīstībai ir svarīgi stimulēt atjaunošanu ar skuju kokiem. Tādēļ grozījumi, dodot plašākas iespējas, uzliek meža īpašniekam arī lielāku atbildību ▪ sniegt atbalstu meža nozares stratēģisko mērķa sasniegšanai – palielināt Latvijas mežu ražību par 25% līdz 2050 gadam; ▪ palielināt ikgadējo CO₂ piesaisti Latvijas mežos. No atzinuma Nr.7 “Par Meža un saistīto nozaru attīstības pamatnostādņu 2015.-2020.gadam Vides pārskatu”, kuru <u>izstrādāja Vides pārraudzības valsts birojs.</u> Zemkopības ministrijas vērtējumā meža nozares attīstības nosprausto mērķu sasniegšanai ir nepietiekamas cilvēkresursu prasmes, sabiedrības izpratne, izglītības un zinātnes potenciāls, kā arī apdraudēta meža nozares konkurētspēja. Vides pārskatā norādīts uz MSNP 2020 stratēģiskajiem

		mērķiem, kur katram mērķim rīcības virziena ietvaros plānoti galvenie pasākumi/uzdevumi, sasniedzamie politikas rezultāti un rezultatīvie rādītāji. Izstrādātāji norāda uz plānošanas dokumenta izvirzītajiem mērķiem: 1) Latvijas mežu apsaimniekošana ir ilgtspējīga un starptautiski atzīta; 2) Latvijas meža nozares produkcija ir konkurētspējīga ar augstu pievienoto vērtību un atbilst klienta vajadzībām; 3) meža un saistīto nozaru attīstībai atbilstošs izglītības un zinātniskais potenciāls un cilvēkresursu prasmju līmenis. Izstrādātāji secina, ka ar mērķu sasniegšanu saistītie pasākumi un uzdevumi ir tieši vai netieši saistīti ar ietekmi uz vidi, meža resursu stāvokli, meža kā dabas kapitāla vērtību un meža ieguldījumu siltumnīcefekta gāzes emisiju piesaistē. Vides pārskatā sniegta informācija par plānošanas dokumenta sasaisti ar citiem plānošanas dokumentiem, t.sk. ar Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģiju un Nacionālajā attīstības plānu, kuros izvirzīto mērķu sasniegšanai būtiski apzināt un racionāli izmantot meža un meža nozares potenciālu. Autoru vērtējumā meža nozarei saistīto nozaru politikām ir būtiska savstarpējā mijiedarbība un ietekme, līdz ar to, plānojot ar meža nozari saistīto nozaru politiku - lauksaimniecības, enerģētikas, būvniecības, reģionu, tirdzniecības, mājokļu u.c. attīstību, bija nepieciešams analizēt ieguvumus Latvijas tautsaimniecībai kopumā. Atzinumā sniegtie secinājumi un rekomendācijas: 1. Meža un saistīto nozaru attīstības pamatnostādņu 2015.-2020.gadam vides pārskats sagatavots atbilstoši 2004.gada 23.marta noteikumu Nr.157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” IV nodaļas „Vides pārskatā iekļaujamā informācija”.
18.	Virzības gaita	1. Zemkopības ministrija, sadarbībā ar zinātniekiem un meža nozares pārstāvjiem, septiņās sanāksmēs ir izvērtējuši esošo situāciju un zinātniskos pētījumus, datu analīzes par galvenās cirtes caurmēra pēc valdošās koku sugas normatīvā regulējuma ietekmi un iespējamiem risinājumiem šī regulējuma efektivitātes pilnveidošanai Par Noteikumu projektiem tika organizēts informatīvs seminārs meža nozares interešu grupām un dabas aizsardzības jomas nevalstiskajām organizācijām. 2. Normatīvo aktu grozījumu projekti (“Grozījumi Ministru kabineta 2012. gada 18 decembra noteikumos Nr. 935 “Noteikumi par koku ciršanu mežā”” un „Grozījumi Ministru kabineta 2012. gada 2. maija noteikumos Nr. 308 „Meža atjaunošanas, meža ieaudzēšanas un plantāciju meža noteikumi””) izsludināti VSS 15.06.2017. Pēc izsludināšanas VSS, saskaņošanas procesā notika 4 Meža konsultatīvās padomes sēdes, viena no tām ar objektu apskati dabā un 9 starpinstitūciju darba grupas sanāksmes. • Izvērtējot saskaņošanas procesā saņemtos priekšlikumus un viedokļus, MK noteikumu projektā "Grozījumi Ministru kabineta 2012. gada 18. decembra noteikumos Nr. 935 "Noteikumi par koku ciršanu mežā " tika veiktas izmaiņas, ietverot vairākus kompromisa risinājumus. 3. Noteikumu projekti pēc saskaņošanas ar juristiem, tika sagatavoti (nesaskaņoti) iesniegšanai Valsts kancelejā 06.12.2017. (atbilstoši MK Kārtības ruļļa 108.punktam). 3. Iesniegšana tika apturēta. Situācijā, kad “zaļās” organizācijas aktivizēja

		kampaņas pret MK noteikumu projektu tālāku virzību, Latvijas Meža īpašnieku biedrība savā 2017.gada 13.decembra kopsapulcē pieņēma lēmumu, lūgt Zemkopības ministriju apturēt priekšlikumu virzību un diskusiju organizēšanu par grozījumiem Ministru kabineta noteikumos «Par koku ciršanu mežā» un «Meža atjaunošanas, meža ieaudzēšanas un plantāciju meža noteikumi». 4. 2019.gada 5. jūnijā notika Meža konsultatīvās padomes sēde, kurā tika sniegta informācija par sagatavotajiem priekšlikumiem normatīvo aktu efektivitātes uzlabošanai un to zinātniskais pamatojums. Pēc Meža konsultatīvās padomes sēdes viedokļu apkopošanas un, ņemot vērā noteikumu projektos veiktās izmaiņas, tie tika atkārtoti nosūtīti saskaņošanai. 5. 2020.gada 9. janvārī noteikumu projektu izskatīja Valsts sekretāru sanāksmē. Zemkopības ministrija, izstrādājot meža politikas plānošanas dokumentus un normatīvo regulējumu, pamatojas uz zinātniskiem pētījumiem un rekomendācijām, kā arī ekspertu viedokļiem. Normatīvo aktu izstrādē tiek veidotas darba grupas, kurās tiek uzaicināti dažādu interešu un viedokļu pārstāvji, tajā skaitā arī nevalstisko dabas aizsardzības organizāciju pārstāvji. Šo organizāciju izteiktie priekšlikumi tiek izvērtēti, un gatavoti papildus izvērtējumi sadarbībā ar zinātniekiem. Viedokļu izvērtēšanā tiek ņemti vērā nosacījumi, lai meža apsaimniekošana būtu ilgtspējīga, izvērtējot nosacījumu ietekmi gan uz bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, valsts ekonomikas attīstību un sabiedrības prasības atpūtai, veselībai. Noteikumu projektu sagatavošanas procesā <u>notikuši vairāk nekā 30 pasākumi: sanāksmes, semināri, Meža konsultatīvās padomes sēdes (tai skaitā izbraukuma), dalība Saeimas un Latvijas Pašvaldību savienības pasākumos.</u> Šāda sadarbība veicina meža nozares un dabas aizsardzības pārstāvju viedokļu saskaņošanu.
19.	Par grozījumu ietekmi uz izcirtumu platību palielināšanos.	Apgalvojums, ka šobrīd Latvijā notiek nesaudzīga meža izciršana, kas pārvērtusi mūsu zemi par izcirtumu un brikšņu zemi neatbilst patiesībai, jo izcirtumu platība nav palielinājusies. Tās korelē ar ciršanas apjomu un ir gandrīz nemainīgas. 2017. gadā izcirtumu platība bija 143 386 hektāru. Atbilstoši Meža likuma 21. pantam meža īpašnieka vai tiesiskā valdītāja pienākums ir atjaunot mežaudzi pēc cirtes vai citu faktoru ietekmes, kā arī nodrošināt atjaunotās mežaudzes kopšanu. Tas arī nodrošina to, lai izcirtumu platības neuzkrātos.
20.	Administratīvie sodi par atjaunošanas prasību neizpildi	Atjaunošanas prasību ievērošana tiek stingri uzraudzīta no Valsts meža dienesta. Par meža atjaunošanas prasību pārkāpšanu piemēro brīdinājumu vai naudas sodu • fiziskajai personai līdz simt naudas soda vienībām (500 eiro) • juridiskajai personai — līdz divsimt naudas soda vienībām (1000 eiro)